

Egy újabban alkalmazott eljárás a vadragás ellen

Írta: dr. vitéz Bokor Rezső.

Az erdőgazdának régi törekvése — különösen ahol a vadászat érdekei túlnőnek az erdőgazdaság célja által megszabható határokon, amelyek betartásával a vadkárok még a legkisebbre redukálhatók — hogy a vadragás ellen bizonyos egyedenként, illetve csemeténként alkalmazott módszerekkel a fiatalost addig óvja, míg „a vad szája alól kinő”. Ezekkel az eljárásokkal a nagyon költséges bekerítést akarja az erdőgazda elkerülni.

Az egyedenként alkalmazott módszereket két főcsoportra oszthatjuk. 1. Olyan kémiai szerek, amelyekkel a csemetétet bekenjük, vagy bepermetezzük és azok színük, szaguk, vagy ízük sajátossága alapján védenek. Ezekről legközelebb bővebben óhajtánék értekezni, miután nagyon sokféle van forgalomban és a legtöbb legfeljebb a gyárosnak hoz hasznot, az erdőgazdának pedig felesleges kiadást okoz. 2. A rügyet mechanikailag védőszerek, amelyek közül igen hatásos a bádoglemezből készült és a rügy köré erősíthető csillagkoszorú „Knospenschützer”, amely amellelt, hogy a rügyet a leharapás ellen védi, még a vad orrált is megböki, elriasztja. „Sajnos, német szabadalom és ezért pénzt kellene adnunk a külföldnek, továbbá alatta harapja el a vad a fiatal hajtást, hogy legelőterületében ennek látása se izgassa. Ebbe a csoportba tartozik az a védekezési mód is, amelyet az alábbiakban ismertetni óhajtók, amelyet a Schwarzwaldban láttam, ahol igen elterjedt és bevált, 4—5 éve kipróbált és olcsó eljárás. Künn a „Schwabenland”-ban „wergen” nevet adtak neki, magyarul az eljárást mibenléte alapján röviden „kócozás”-nak nevezhetnénk.

Az eljárás röviden a következő: Egy kevés tilalt és kidolgozott kenderkócot tenyerünkbe teszünk, összegubancoljuk és tenyérnyi nagyságúra egyenletesen kitergeztjük, majd a csemete vezérhajtásának csúcsrügyére tesszük (az ábrán a jelzés); majd begörbített tenyerünkkel a hajtás végére ráhúzzuk és egyúttal köröskörül gyengén rányomjuk, mintegy oda tapasztjuk (l. ábra *b*). Ezáltal a kóc vékony szövetéke bevonja a csúcsrügyet és alatta a hajtáson mintegy 6—7 cm-re lenyúlik (l. ábra *c*). Ezáltal a rügy és a hajtás vége a leharapás ellen védve van, továbbá a rügy és levél a napfény teljes élvezetében marad, miáltal az asszimilációt is a gázkicserélődést egyáltalán nem befolyásoljuk, a csemete növekvésében nincs gátolva. Ha a csúcsrügy vagy a hajtás tovább nő felfelé, a kócréteget maga előtt tolja, tehát az mindig védve lesz, továbbá az oldalrügyekből keletkező oldalhajtások is kibújhatnak alóla. Apró csemeténél rendszeren csak a vezérhajtást védik ezen a módon, természetesen nem lehetetlen az oldalhajtások rügyéinek eként való védelme sem. A vad nemcsak újszerűségénél fogva — amely szempontból egy szer csak rövid ideig véd, míg a

vad látását, megszokja — nem bántja a rügyet, hanem a hatás valószínűleg abban nyilvánul, hogy nem ízlik neki a száraz „kócot rágni”. Az ily módon kirakott kenderkóc két-három évig eltart és akkor tanácsos megújítani. Ugyanis ilyen hosszú idő alatt a váltakozó nedvesség hatása alatt a levegő porából ráhordott cellulózbontó mikrobák a kócot, amely anyagára nézve tiszta cellulóz, elbontják, miáltal a kóc elvezíti keménységét, „rágósságát”, sőt a cellulóz a celloliosen át szőlőcukorra változtava, már táplálékul is szolgálhat a vadnak, amit az ösztönénél fogva meg is érezhet.

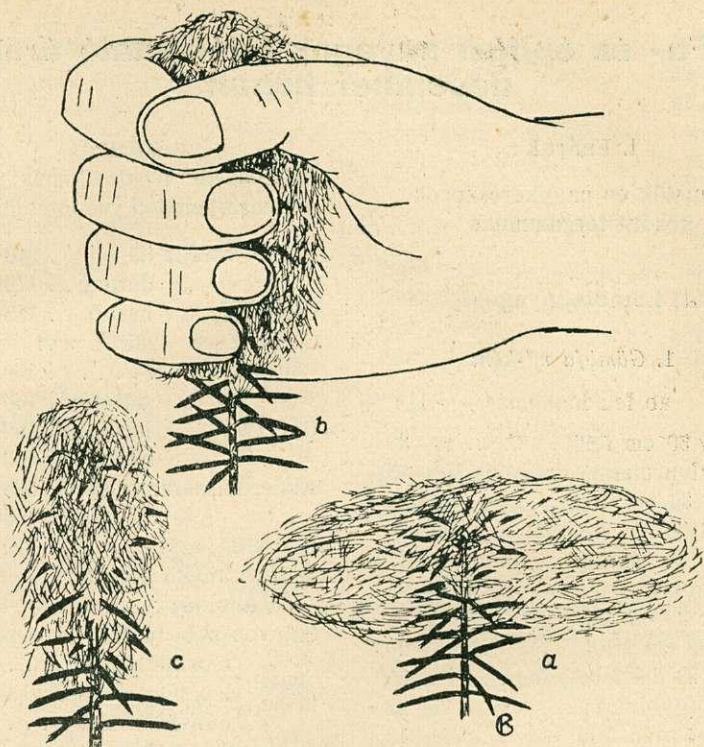
A módszer igen olcsó, a kirakást gyermeknapszámmal végeztethetjük, a szükséges kendert a csemetekert egyik sarkában magunk is termelhetjük és kikészíttethetjük, amelynek módját a magyar falu öregebb népe mindenütt érti.

Mindenesetre szem előtt kell tartanunk azt, hogy 100%-os megóvó szer vadrágás ellen nincs, különösen, ha nagy területen alkalmazzuk és a vad élelméről más módon nem gondoskodunk.

Itt említek meg egy másik kevésbé hatásos módszert, amelyet a Harz-hegység erdőgazdaságaiban láttam, amellyel főleg a bükk közé ültetett lúccs- és vörösfenyő csemetéket védték. Használt újságpapírost lazán összegöngyölgetünk és szalag módjára a csemetére csomózva rákötjük. A végek szabadok és ezeket a szél lengeti, továbbá a fehér szín a vadat jó ideig távoltartja. Hátránya, hogy a vad hamar megszokja és legfeljebb egy-két évig hatásos, továbbá többször megújítandó, átmeneti módszernek azonban kevés számú elegyített csemeték esetében azonban ajánlható. Kívánatos és célravezető az egyes eljárásokat változtatni, amit a vad megszokott, kicserélni más módszerrel, az előbbihez pár év múlva újból visszatérhetünk.

Bár nem tartozik a címben kifejezett tárgyhoz, mégis a védelem gondolatánál lévén, felemlítem tehát a fenti módszeren kívül a Schwarzwald állami és legtöbb magánerdejében, ahol hasonló üzemmód van bevezetve, mint az állami gazdaságokban, alkalmazott bekerítési eljárást, amely célszerűségénél fogva figyelmet érdemel. A Schwarzwald württembergi részének állami erdőgazdaságaiban hivatalból legnagyobb részt a Wagner által kidolgozott pásztás szálaló vágás van bevezetve. A természetes felújítás alatt álló terület ezzel az eljárással aránylag kis területű és igen rövid időközönként nyomul folytonosan az állomány egyik széléről az idős állományrész felé. A vad ellen védendő terület tehát aránylag nem nagy, viszont a kerítésnek is tovább kell vándorolnia. A pászta egyik oldalán már nincs rá szükség, a másik oldalán újabban és újabban jött cseprentés védendő. Ezt a kérdést úgy oldották meg, hogy tovább vihető kerítésrendszert alkalmaztak, amely röviden a következőképpen készül.

A fenyőállományok vékonyabb gyérítési rúdanyagából — az anyag használható hosszának megfelelően — egy téglalapalakú keretet készítenek, amelyet András-kereszttel merevítenek, majd erős

drótfonatot húznak fel reá. A keret végei az összeszegezés vagy csapolás helyeinél 20—25 cm-el hosszabbak és a keretből kiállanak. Ezekkel erősítettnek a földbe eltolás ellen, valamint ezekkel kapaszkodnak a végeken egymásba. Az eldülés és eldöntés ellen kéloldalt valamivel vastagabb dorongokkal 45° szög alatt megtámasztják. A keret elég könnyű, úgyhogy 2 ember tovább viheti, könnyen szétszedhető és újra összeállítható, olcsó anyagból készül és megtakarítjuk a drága oszlopokat és hevedereket.

Mindazonáltal a leghatásosabb védekezési mód marad a nagy területen való gazdálkodásról (Grossflächenwirtschaft) a kis területű gazdálkodásra (Kleinflächenwirtschaft) való áttérés, ahol az egész erdőgazdaság területén szétszórtan mindenütt feles számban és sűrűn van az újulat, amelyet ha meg is ritkít a számbelileg korlátok között tartott vadállomány, amely a gazdaság rentabilitásához hozzátartozik a helyi viszonyoknak megfelelő keretek között, gazdaságilag kárt már nem okozhat. A megfelelő korlátokhoz pedig végeredményben a lelövés — a puska — segít, amelyet Wappes, a kiváló német erdész, egyik igen fontos „erdőművelési” eszközök közé sorol és ezzel a „vadászat, erdészet” kérdésében az erdőterületek vadászatát, amely kétségkívül erdészeti szakkérdés, az erdészet hatáskörébe utalja.